

ROTIRANJA STRUČNOG OSOBLJA NA OVLAŠTENIM STANICAMA TEHNIČKIH PREGLEDA VOZILA I NJIHOV UTICAJ NA KVALITET RADA

ROTATION OF QUALIFIED PERSONNEL AT AUTHORIZED STATIONS FOR TECHNICAL INSPECTION OF VEHICLES AND THEIR IMPACT ON THE QUALITY OF WORK

Agić Dragana, dr. sc.
Institut za privredni inženjering, d.o.o., Zenica
Zenica

REZIME

Legislativa je propisala pod kojim uslovima osobe mogu biti zaposlene kao stručno osoblje na stanicama tehničkih pregleda vozila. Često vlasnici i upravljačka struktura, koji u svom vlasništvu imaju više stanica tehničkih pregleda vozila, premještaju stručno osoblje sa jedne stanice na drugu. Koliko to utiče na kvalitet rada i zadovoljstvo stručnog osoblja biti će prikazano u ovom radu.

Ključne riječi: stručno osoblje, rotiranje, kvalitet rada

ABSTRACT

The legislature prescribed under what conditions persons could be employed as professional staff at the vehicle inspection station. Often the owners and management structure, which owns more stations for technical inspection of vehicles, transfer professional staff from one station to another. How much this will affect the quality of work and the satisfaction of the professional staff will be shown in this paper.

Keywords: professional staff, rotations, quality of work

1. UVOD

Tehnički pregled vozila je pregled opreme i uređaja vozila koji se provodi u cilju utvrđivanja da li vozilo ima propisane uređaje i opremu i da li je u ispravnom stanju, te da li ono ispunjava i druge uslove za učešće u saobraćaju.

Obavlja se na stanicama tehničkih pregleda vozila koje moraju biti tako organizovane da imaju organizacijsku cjelovitost koja omogućava samostalnost u radu, efikasno i odgovorno obavljanje poslova tehničkog pregleda vozila. [1]

Da bi se kvalitetno obavio tehnički pregled vozila potrebno je imati odgovarajuće osoblje. Neophodno osoblje na stanicama tehničkog pregleda je [1, 2]:

- Voditelj stanice tehničkog pregleda,
- Najmanje dva kontrolora tehničke ispravnosti vozila (u jednoj smjeni, na jednoj tehnološkoj liniji),
- Administrativno osoblje.

Osobe koje rade na stručnim poslovima tehničkog pregleda vozila moraju imati položen stručni ispit, kao i pozitivan rezultat na provjeri stručnosti (licencni ispit), a koja se organizuje svake druge godine. [2]

Stanica tehničkog pregleda mora imati voditelja, zaposlenog u toj stanici u punom radnom vremenu, koji mora biti diplomirani inženjer saobraćaja ili mašinstva, kao i najmanje dva kontrolora koji u pogledu stručne spreme moraju imati najmanje treći stepen mehanike ili tehnologije vozila. [1]

Kontrolor stiče pravo na samostalan rad nakon šest mjeseci rada na poslovima tehničkih pregleda vozila. [1]

Stručna institucija, ovlaštena od Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, vrši periodični stručni nadzor kojim, između ostalog, vrši provjeru osoblja zaposlenog na poslovima kontrole tehničke ispravnosti vozila. [3]

2. LICENCE I PEČATI VODITELJA I KONTROLORA

Nakon položenog stručnog ispita voditelji i kontrolori (prvi put nakon 6 mjeseci rada) pristupaju polaganju licencnog ispita, odnosno provjeri znanja. Po uspješnom polaganju ispita svaki voditelj i kontrolor dobiva licencu (akreditaciju) i pečat sa svojim imenom i prezimenom i evidencionim brojem. Svojim pečatom voditelji i kontrolori ovjeravaju dokumente iz djelokruga svoga rada. O izdatim pečatima i licencama se vodi posebna evidencija. [1]

Stavljanjem svog pečata i potpisa kontrolor i voditelj odgovaraju za ispravnost izvršenog tehničkog pregleda.

Provjera stručnosti (licencni ispit) se organizuje svake druge godine. Ukoliko kandidat ne položi licencni ispit prvi put ima pravo da ispitu pristupi još dva puta (drugi put u roku od 15 dana od prve provjere, a treći put u roku od 30 dana od druge provjere). Kandidat mora osvojiti najmanje 80% bodova. U suprotnom na ponovnu provjeru stručnosti može izaći tek nakon godinu dana od dana prve provjere stručnosti i u tom periodu ne može obavljati poslove kontrolora tehničke ispravnosti vozila ili voditelja stanice tehničkog pregleda. [4]

Iz navedenog se može zaključiti kolika je odgovornost i važnost stručnog osoblja koje radi na stanicama tehničkih pregleda vozila.

3. LICENCE, PEČATI I PROMJENA STANICA

Kako svaki pečat i licenca na sebi imaju broj stanice na kojoj su voditelj ili kontrolor zaposleni ukoliko voditelj ili kontrolor promijene stanicu tehničkog pregleda na kojoj rade dužni su nadležnoj stručnoj instituciji vratiti prethodno izdate pečate i akreditacije a stručna institucija im izdaje nove pečate i akreditacije sa brojevima „nove“ stanice. Na ovaj način je lako pratiti „kretanje“ osoblja zaposlenog na stanicama tehničkih pregleda vozila i u svakom trenutku znati ko je odgovoran za određenu stanicu tehničkog pregleda vozila, kao i ko je odgovoran za obavljene tehnički pregled vozila.

Ukoliko voditelj ili kontrolor u potpunosti prestanu sa radom na stanicama tehničkih pregleda vozila i tada su dužni stručnoj instituciji vratiti izdate pečate i akreditacije, koji se evidentiraju i uništavaju.

Na osnovu broja izdatih pečata za stručno osoblje stanica tehničkih pregleda može se doći do zaključka da svake godine $\frac{1}{4}$ od ukupnog broja izrađenih pečata biva izrađena zbog unutrašnjih preraspodjela u privrednim subjektima koji pod svojom kontrolom (u vlasništvu ili pod zakupom) drže više stanica tehničkih pregleda vozila. Zbog različitih razloga dolazi do zamjene mjesta osoblja, odnosno rotiranja voditelja ili kontrolora iz jednog mjesta u drugo, ili iz jedne stanice u drugu, a u okviru istog privrednog subjekta. Razlozi ovakvih povremenih rotiranja

nisu opće poznati ali se može nagađati da vlasnici i upravljačka struktura na taj način pokušavaju više kontrolisati svoje ljude, da nemaju dovoljan broj kvalitetnih ljudi ili možda smatraju da osoba koja ima veći promet u jednom mjestu od osobe iz drugog mjesta može otići u to drugo mjesto i povećati rezultate. Ponekad dolazi do rotiranja i po kazni. Umjesto odbijanja od plate nepravilan i neredovan rad se pokušavaju riješiti dužim putovanjem na posao i promjenom poznatog okruženja.

4. ČESTA MIJENJANJA ZAPOSLENIH I KVALITET NJIHOVOG RADA

Česta rotiranja bi direktno trebala uticati na kvalitet rada cijele stanice. Naročito ako se uzme u obzir zamjena voditelja koji je odgovoran:

- za rad stanice,
- za rad kontrolora tehničke ispravnosti vozila,
- za pravilnu primjenu zakonskih i podzakonskih propisa i procedura,
- za izvještavanje nadležnih tijela,
- koji vodi brigu o evidenciji, nabavci obrazaca, kvarovima, popravkama opreme, kao i o svim drugim poslovima vezanim za tehničke preglede vozila.

Tu nije sporno da li je voditelj ili kontrolor sposoban da obavlja svoj zadatak, jer u suštini posao je isti na svakoj stanici, nego je problem dolazak u novu sredinu i potrebno vrijeme aklimatizacije i za novog radnika ali i za stare radnike. Naročito su specifične promjene voditelja stanice tehničkog pregleda vozila upravo zbog njegove važnosti i sveobuhvatnosti poslova.

U obzir treba uzeti i činjenicu da su voditelji stanica tehničkih pregleda i kontrolori tehničke ispravnosti vozila pored redovnih obaveza, pod stalnim pritiskom i raznim vrstama provjera i kontrola, od strane ovlaštenih stručnih institucija i inspekcija.

Međutim, provođenjem ispitivanja i anketom voditelja i kontrolora koji su učestvovali u rotiranjima s jedne stanice na drugu, neki čak i više puta, došlo se do podatka i zaključka da ni voditeljima ni kontrolorima promjena radne sredine ne predstavlja problem niti to utiče na kvalitet njihovog rada. Jedini problem s kojim su se voditelji i kontrolori u tim situacijama susretali bio je problem dužine putovanja do novog radnog mjesta. Iz razgovora s nadležnim koji vrše rotiranja došlo se do podatka da rotiranja nisu uticala na kvalitet obavljenog posla niti na ukupne rezultate rada.

5. RAZLOZI I UTICAJ ROTIRANJA NA RAD VODITELJA I KONTROLORA

Kako je već ranije pomenuto opći razlog za rotiranje zaposlenih ne postoji i nije poznat.

Vlasnici stanica i direktori, odnosno ljudi odgovorni za osoblje na njihovim stanicama u datom momentu odlučuju da li će i zašto nekog premjestiti s jedne stanice na drugu. Ponekad su ta premještanja i opravdana. Naročito kada se koriste kao psihološki podsticaj za osobe koje su zaslužile da na neki način budu kažnjene zbog svoje bahatosti i neodgovornosti.

U drugim slučajevima, iako su s aspekta vlasnika i direktora stanica tehničkih pregleda vozila opravdana, jednom broju radnika dođu kao kazna iako je radnik kvalitetan i vrijedan, naročito kada je stanica tehničkih pregleda vozila puno udaljena od njegovog mjesta stanovanja. Naime, postoje situacije u kojim se radnici premještaju da bi se zadovoljili zakonski propisi. Tako na primjer jedna stanica ima dva voditelja, a zakonski je neophodan jedan i tada se drugi voditelj može premjestiti na stanicu koja nema voditelja. Takva premještanja su najčešće privremena i traju dok se neko novi ne osposobi.

Međutim, postoje situacije u kojima se radnici rotiraju pod pretpostavkom da će radnik koji ima bolji promet u jednom, najčešće većem mjestu, kada ode na drugu stanicu, koja je opet najčešće u manjem mjestu, povećati promet i zaradu. U tim slučajevima radnici moraju putovati i do sat vremena na posao a vlasnik na kraju uvidi da je promet ostao isti jer ne utiču ni voditelj ni

kontrolor na broj vozila koji se koristi u nekom mjestu.

Takođe, jedan od razloga za premještanje, naročito vođitelja stanice tehničkog pregleda, je otvaranje nove stanice tehničkog pregleda vozila. Tada se najčešće na novu stanicu stavljaju radnici s većim iskustvom kako bi brže i kvalitetnije pokrenuli posao a novi odlaze na stanice koje su već uhodane, što je opravdano.

6. ZAKLJUČAK

Stanice tehničkih pregleda su „živa materija“ i kao takve ih treba i prihvatiti i posmatrati. Ne može se stanici narediti da mora rasporediti ljude na tačno određen način jer su stanice i sada već previše opterećene mnogim zakonskim zahtjevima i procedurama, kao i finansijskim izdacima.

Međutim vlasnici i direktori stanica tehničkih pregleda treba da budu svjesni da su vođitelji stanica i kontrolori tehničke ispravnosti vozila ti bez kojih stanica ne može funkcionisati i da je vrlo važno da su ljudi koji rade na tim mjestima odgovorni, marljivi i sposobni a naravno i adekvatno nagrađeni za svoj rad.

Pojačanim pritiskom na zaposlene koji pripadaju odgovornom i stručnom kadru u svakom slučaju može proizvesti suprotni efekat te smanjiti njihovu efikasnost i uspješnost na radu.

Provedenim istraživanjem došlo se do podatka da stanice tehničkih pregleda ne trpe u kvalitetu rada bez obzira koliko često dolazi do rotiranja zaposlenih. Radnici se međusobno brzo dogovore oko obaveza i proces rada se vrlo brzo nastavlja bez poteškoća.

Jedini nedostatak i mogući uticaj na kvalitet rada kod ovih rotiranja je putovanje do mjesta rada, koje vođiteljima i kontrolorima dodatno oduzima vrijeme i može dovesti do zamora, te zbog toga rotiranja na većim relacijama treba koristiti samo kada je neophodno.

7. REFERENCE

- [1] Pravilnik o tehničkim pregledima vozila (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine broj 13/07, 72/07, 74/08, 3/09, 76/09 i Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 63/07, 78/07, 57/08, 4/09, 62/09),
- [2] Pravilnik o uvjetima rada, organizacijskim i drugim uvjetima za rad stanica za tehnički pregled vozila (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 51/06 i 11/09),
- [3] Pravilnik o stručnom nadzoru nad radom stanica za tehnički pregled vozila (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 51/06),
- [4] Pravilnik o programu i načinu stručnog usavršavanja, provjeri stručnosti i polaganju stručnih ispita za vođitelje stanica tehničkih pregleda i kontrolore tehničke ispravnosti vozila i provjeri stručnosti zaposlenih koji rade na stručnim poslovima tehničkih pregleda vozila (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 51/06),
- [5] Arhiva Instituta za privredni inženjering, d.o.o., Zenica.